

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא נה.

עין משפט
נר מצוה

נאמר כן טוב. גבי כיבוד אב ואם דכתיב בהו' למען ייטב לך ופסה זו טי"ת שכמוהו ראשון צמורה נאמרה לטובה: הספד. מבינה זו לבדה הראשון: כאן שנה. צמשה זו דקמיה כלאים נובח בעופות למדנו לכל עופות כלאים זה בזה מין בשאינו מינו: טווס. פוא"ץ בלע"ז: פסיוני מין שליו שקורין פירדי"ץ: קועיה. חרטומו צי"ק בלע"ז: טייעא. ערבי: אליו קועיה. ווארו עב: קטין. דק: ציליו מנחון. ציני הזכות ניכרין בואוהו הבר מנחון: בשיתא. בטעינה אחת. אוו בר אינו טוען בינה שניה עד שתלד את הראשונה: הנהיג בעינא ושיבוטא. קשר קרון לעו ודג זה ע"פ על המים וזה מושך עמו על שפת היס: כלאים בחוזה לארץ לא נהגה למנוה התלויה בארץ היא וכל חזות קרקע אין נובח אלא בארץ מן המורה: אידי ואידי מקום חיובא. אם היה מנהיג ספינה ציס צניי דגים של שני מינין חייב דהא דרשינן למינהו למינהו) מיבשה:

(א) עין מוס' צ"ב ק"ג. ד"ה מתיימן, (ב) צען יעקב איתא ר' יהושע בן לוי, (ג) ברכות מ, (ד) מוספתא לכלאים פ"א, (ה) ובמדות ת, (ו) סנהדרין ט, (ז) [נדבחה ס, (ח) נבאשית א, (ט) ד"ה הרביע, (י) ד"ה מקיס, (יא) תורה אור השלם

1. ושמתיקה למורש קפד ואגמי מים וטאטאיתקה במטאטא השמוד נאם ?? צבאות. ישעיהו י"ב כב 2. טמאתה בשוליה לא וברה אחריתה ותרד פלאים אין מנתם לה ראה ?? את עיני פי הגדיל אויב: איבה א ט 3. טבעו בארץ שעריה אבד ושבר בריהיה מלכה ושריה בגימין אין תורה גם נביאה לא קמאו חזון מתי? איכה ב 4. וירא אלהים את הארץ כי טוב וברך אלהים בין הארד ובין החשקן: בראשית א ד

הדרן עלך שור שנגה את הפרה

עד וירא אלהים את האור את השמים ופדאוהו הני מילי בכתיבא: וכן היה ועוף כיוצא בהן וכו': אמר ר"ל * כאן שנה רבי * תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה בזה פשיטא אמר רב חביבא משום דרבו בהדי הדדי מהו דתימא מין חד הוא קמ"ל: * אמר שמואל * אוו וואו הבר כלאים זה בזה מתקף לה רבא בר רב חנן מאי טעמא אילימא משום דהאי אריך קועיה והאי זוטא קועיה אלא מעתה גמלא פרסא וגמלא טייעא דהאי אליו קועיה והאי קטין קועיה הכי נמי דהוו כלאים זה בזה אלא אמר אביי זיה ביציו מבחון וזה ביציו מבפנים רב פפא אמר הא טעונה דהא ביעתא בשיחלא והא טעונה כמה ביעתא בשיחלא א"ר ירמיה אמר ריש לקיש יהמרביע שני מינים שבים לוקה מאי טעמא אמר רב אדא בר אבהו משמיה דעולא אתיא למינהו למינהו מיבשה בעי רחבה * המנהיג בעיזא ושיבוטא מהו מי אמרינן כיון דעיוזא לא נחית בים ושיבוטא לא סליק ליבשה לא כלום עביד או דלמא השתא מיהת קא מנהיג מתקף לה רבינא אלא מעתה חיבר חטה ושעורה בידו וזרע חטה בארץ ושעורה בחוצה לארץ הכי נמי דמוחיב אמרי הכי השתא התם ארץ מקום חיובא חוצה לארץ לא מקום חיובא יהכא אידי ואידי חיובא הוא:

הדרן עלך שור שנגה את הפרה

אמר ר"ל * כאן שנה רבי תרנגול טווס ופסיוני בו' מהו דתימא מין אחד הוא קמ"ל. * וע"ג דלא אשמעינן ממתניתין דליהו תרי מיני אע"ג דרבו צהדי הדדי ולא שמעינן אלא דאיסור כלאים שייך בעופות מ"מ אחי שפיר דהכי קאמר ר"ל כאן שנה רבי כלומר כיון ששנה רבי דיש כלאים בעופות א"כ תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה בזה כי מסבירא דנפשינן יש לנו לדעת שאלו המינים חלוקים זה מזה ואינם מין אחד וע"ג דרבו צהדי הדדי וכיוצא בזה יש ציבמות בפרק חרש (דף ק"ג): ובהנהו (גיטין נה). אמר רבא מעדותו של רבי יוחנן בן גודגלא שהעיד על חרשת שהייתה אביה שיוצאת צגט אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לאשתי וחזר ואמר לה כנסי שטר חוב זה מגורשת מי לא א"ר יוחנן בן גודגלא לא צעינן דעת ה"נ כו' פשיטא מהו דמינא כיון דלמחר כנסי שטר חוב זה בטולי בטוליה קמ"ל אע"ג דלא דע רבא ממילתיה דרבי יוחנן בן גודגלא דלא צויה צמה שאמר כנסי שטר חוב זה לא אלא מסבירא דנפשיה אפ"ה קאמר מעדותו שמעי ליה וכיוצא בזה יש הרבה צגמרא: **המרביע שני מינים.** ר"י צ"ר יהודה היה מנהיג המנהיג צ' מינים שבים לוקה משום דצבראשית רבה (פ"ג) וצירושלמי לכלאים (פ"ג) משמע דלי אפטר להרביע דגים ומיחו אין לרבי להגיה דדגים דוקא הוא דמשמע דאין להרביעם אצל מין חיות היס שייך ציה איסור הרבעה והכא איכא לאוקומי בזמן מיה שיכול אדם להרביע דקאמר בצבראשית רבה המרביע מין חית היס לוקה וצמר הכי קאמר כל מקום שנאמר צו למינהו כלאים נובח צו ופריך דהו כתיבתא והי דגים שנאמר צהו למינהו וכי כלאים הרבעה צהס והיאך יכול להרביעם ומשני דהא דקאמר צדגים כלאים נובח צהס היינו דוקא צהנהגה אצל צהרבעה לא משכחת לה משמע צבחיות היס משכחת שפיר הרבעה להכי לא פריך עס אמרביע חיות היס היאך לוקה אלא אמחן דלמחר כל

ק א מ"י פ"ט מהלכות כלאים הלכה ה סמג לאון רפא רפב טו"שע י"ד פ"י רפא ספ"ו: קא ב ג מ"י עס טו"שע: עס ספ"ו ז: קב ד מ"י עס הל' ח טו"שע עס ספ"ו ח: קג ה מ"י עס הל' ח:

רבינו חננאל

תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה בזה. פירוש בלעז פסניו, שאל ויבא שליו תרנגורו שאילו בישרא ואיני פסיוני. האי אריך קקיה והאי גרצא קקיה. אלא מעתה גמלא ביה. פ"י שוקיו. רב פפא אמר הא טענה דהא ביעתא בשיחלא והא טענה טובא בשיחלא. פ"י אוו בר טוענת דהא ביעתא ודוגרת עליה, ואוו של יישוב טענה ביצים הרבה וירודת אותם, ועוד ממלאת אשכול שלה ביצים טובא וירודת ודוגרת על כולן. הנהיג בעיזא ושיבוטא מהו. פ"י שיבוטא דג גדול כענין בהמה גדולה בים.

נאמר בהם טוב אמר לו עד שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב * שאלני אם נאמר בהן טוב טוב * אם לאו שאיני יודע אם נאמר בהן טוב אם לאו כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי שהיה בקי באגדה אזל לגביה א"ל ממנו לא שמעתי אלא כך אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו של רב אחא ברבי חנינא ואמרי לה אבי אמו של רב אחי ברבי חנינא הואיל וסופן להשתבר וכי סופן להשתבר מאי הוי אמר רב אשי חס ושלום פסקה טובה מישראל א"ר * יהושע הירואה ט"ת בחלומו סימן יפה לו מ"ט אילימא משום דכתיב טוב אימא וטאטאיתקה במטאטא השמוד חד ט"ת קאמרינן אימא אימא * טבעו בארץ שעריה אלא הואיל ופתח בו הכתוב לטובה תחילה שמבראשית הספד בחלומו חסו עליו מן השמים ופדאוהו הני מילי בכתיבא: וכן היה ועוף כיוצא בהן וכו': אמר ר"ל * כאן שנה רבי * תרנגול טווס ופסיוני כלאים זה בזה פשיטא אמר רב חביבא משום דרבו בהדי הדדי מהו דתימא מין חד הוא קמ"ל: * אמר שמואל * אוו וואו הבר כלאים זה בזה מתקף לה רבא בר רב חנן מאי טעמא אילימא משום דהאי אריך קועיה והאי זוטא קועיה אלא מעתה גמלא פרסא וגמלא טייעא דהאי אליו קועיה והאי קטין קועיה הכי נמי דהוו כלאים זה בזה אלא אמר אביי זיה ביציו מבחון וזה ביציו מבפנים רב פפא אמר הא טעונה דהא ביעתא בשיחלא והא טעונה כמה ביעתא בשיחלא א"ר ירמיה אמר ריש לקיש יהמרביע שני מינים שבים לוקה מאי טעמא אמר רב אדא בר אבהו משמיה דעולא אתיא למינהו למינהו מיבשה בעי רחבה * המנהיג בעיזא ושיבוטא מהו מי אמרינן כיון דעיוזא לא נחית בים ושיבוטא לא סליק ליבשה לא כלום עביד או דלמא השתא מיהת קא מנהיג מתקף לה רבינא אלא מעתה חיבר חטה ושעורה בידו וזרע חטה בארץ ושעורה בחוצה לארץ הכי נמי דמוחיב אמרי הכי השתא התם ארץ מקום חיובא חוצה לארץ לא מקום חיובא יהכא אידי ואידי חיובא הוא:

שנאמר צו למינהו דהיינו אפילו סמס דגים כלאים נובח צהס: **אתיא** * למינהו מיבשה. ומשנת לא נמי לוקה דמרביע וכולל צההמתן לית לן לרצויי אלא כל מיני דיבשה שאדם רגיל לחמר אחריהם * דצמחר כתיב קרא דצמחר גבי צמח: **למינהו** מיבשה. וא"ת ומה לרבי ללמוד מיבשה תיפוק ליה מדכתיב צגופיה למינהו דבאלו טריפות (חולין דף ס. ו) ומס * משמע דלי הוה כתיב למינהו צנווי של דשאים אסור להרביע שני דשאים זה צוה וי"ל דלמינהו לחודיה לא הוה משמע שנכתב איסור כלאים אי לא חוקומי תשמרו דדרש שמואל חוקות שחקקתי לך כבר ומפרש ר"ת שחקק צמעה צראשית שכמו צו למינהו והיינו למינהו דיבשה דצמחה ואילן דליירי ציה קרא דחוקותי אצל מלמינהו דים לחודיה ליכא למילף מיניה דגים וא"ת דסוגיא דגמרא דלא כרצנן דצפ' ד' מיתות (פאהדין דף ס. ו) ומס * דלא מיתייבי צני נח לא בכלאים ולא צהרבעה אלמלא לא דרשינן למינהו וי"ל נהי דלא דרשינן למינהו לגבי צני נח דלא אשכחן דמוחר צהו רחמנא לגבי ישראל דהוהו גבי כלאים דרשינן ליה ונ"מ לגבי דגים א"כ להרכבת אילן דקרא דשדך לא מייירי אלא צורעים והשתא דכתיב למינהו צהילן דרשינן מיניה מה צהמתן צהרבעה אף שדך צהרכבת אילן וצהא פליגי ר"א ורצנן דר"א יליף מחוקותי שחקקתי לך כבר צהוהו צני נח על הכלאים כלומר מלמינהו ורצנן לא ילפי מיניה אלא שנרמזו מלמינהו דמעשה צראשית ומ"מ לא נאסרו לצני נח ואחי שפיר דלתיא אפילו כרצנן מילתיה דשמואל וא"ת ל"ל למילף כלאים דהרבעה צהמתן צהמתן משבת לרצויי עופות תיפוק ליה מלמינהו כי היכי דילפינן דגים וי"ל דלי לא ג"ש לא הוי מפקי קרא דצמחרתן ממשמעותא אצל השתא דלתי ג"ש ומפקא לקרא ממשמעותא מרצויי אפילו דגים למינהו מיבשה: **המנהיג בעיזא ושיבוטא.** וא"ת דמשמע דפשיטא ליה דצמשי מינים שבים חייב והא למינהו גבי הרבעה והרכבה כתיב ולא גבי זריעה והנהגה דממוכא צפ' ד' מיתות (ס) דלא מיתסקרי צני נח צחרישה וזריעה ולא חוקמינן חוקות שחקקתי לך כבר כלומר צלמינהו דמעשה צראשית אלא דומיא דצמחרתן לא תרביע מה צהמתן צהרבעה אף שדך צהרכבה וי"ל דצברא דמוקמינן למינהו צין ציראל צין לצני נח לכל אחד כמו שמינו איסורו צמקום אחר לצני נח צהרבעה ולשראל אף צהנהגה ועי"ל כי היכי דילפינן כולהו משבת ה"כ ילפינן צמח צהמתן מהרבעה לאסור דגים צמשת צמלכה והדר ילפינן כלאים דהנהגה משבת: **א"ל** מעתה חיבר חטה ושעורה וזרע חטה בארץ ושעורה בחוצה לארץ. כגון צערוגה אחת צסמוך צפחות מג' טפחים דלרין להרחיק צין זרע לזרע דממוכא צמס' צמח פרק א"ר עקיבא (דף פה). והא דצעי ר' יאשיה חטה ושעורה וחרצן צמפולת יד להמחיב צכלאי הכרס קאמר אצל צכלאי זרעים חייב צחטה ושעורה לחודה והך סוגיא נקט כרצנן דלא צעו אלא צ' מינין אצל ר"י פליג ומלרין שלשה זרעים או מג' מינין או מג' מינין דתנן (כלאים פ"א מ"ט) הזרע חטה ושעורה כאחד חייב ר"י אומר שני חטין ושעורה אחת או שני שעורים וחטה אחת או חטה ושעורה וכוסמת וצלנד שיהיו שלשה:

הדרן עלך שור שנגה את הפרה